

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

I. ÜNİTE

BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

ÇAĞDAŞ KENT SELANİK

Bu konuda sizlerden, Atatürk'ün çocukluk dönemini ve bu dönemde içinde bulunduğu toplumun sosyal ve kültürel yapısını analiz etmeniz istenmektedir.

Önce Kavramlar

Kozmopolit: Çeşitli uluslardan kimseleri barındıran, içinde bulunduran

Hoşgörü Politikası: Osmanlı Devleti'nin egemenliği altındaki uluslara din, dil, yaşayış bakımından hiçbir şekilde baskı yapmaması, farklılıklara saygı göstermesi.

Milliyetçilik: Maddi ve manevi açılardan millet ve ülkesinin çıkarlarını her şeyin üstünde tutma anlayışı, ulusçuluk, ulusalcılık, nasyonalizm

Çağdaş: Bulunulan çağın anlayışına, şartlarına uygun olan, çağcıl, uygarca, asri, modern

Mustafa Kemal 1881 yılında Selanik'te doğdu. Selanik kenti o dönemde Osmanlı toprakları içerisinde yer alıyordu.

Günümüzde Selanik şehri Yunanistan toprakları içerisinde bulunmaktadır.

Selanik şehrinin özellikleri:

- Osmanlı Devleti'ni Batı'ya (Avrupa'ya) bağlayan bir merkezdir. Birçok fikir Avrupa'dan Osmanlı'ya Selanik yoluyla ulaşmıştır.
- Liman kenti olup deniz ticareti oldukça gelişmiştir.
- Kozmopolit bir şehirdir. Türklerden başka, Rum, Sırp, Bulgar, Yahudi, Ermeni gibi farklı uluslar da bulunmaktaydı.
- Demir yolu ile birçok kenti birbirine bağladığı için kara ticareti için de oldukça önemli bir merkezdi.
- Avrupa'da basılan gazete ve dergiler ilk olarak Selanik'e geliyordu. Bu nedenle Dünyada yaşanan gelişmelerden ilk haberdar olan Osmanlı kenti burası oluyordu.

Selanik'in simgesi Beyaz Kule

Selanik şehri farklı ulusları barındırması nedeniyle farklı inançların da merkezi olmuştur. Farklı dinlere inanan uluslar yüzyıllar boyunca burada **hoşgörü politikası** doğrultusunda yaşamışlardır.

1789 yılında gerçekleşen **Fransız İhtilali** nedeniyle ulusların birçoğu "**milliyetçilik**" fikri ile ayaklanmaya başlamış ve Selanik kenti de bu ayrılıkçı fikirlerden etkilenmiştir.

Mustafa Kemal, küçük yaşlardan itibaren bu ayrılıkçı olayları gözlemlemiş ve ilerleyen yıllarda halkı tek bir bayrak altında toplarken ve Kurtuluş Savaşı'nı başlatırken birleştirici olmaya özen göstermiştir.

Dikkat!

Milliyetçilik akımı Osmanlı Devleti'ni de etkilemiş, **Sırp**lar ilk ayaklanan millet olurken, **Yunanistan** ilk bağımsızlığını kazanan devlet olmuştur.

MUSTAFA KEMAL'İN OKUL HAYATI

Bu konuda sizlerden, Atatürk'ün öğrenim hayatı ile ilgili olay ve olguları kavramanız beklenmektedir..

Önce Kavramlar

Mektep: Okul

Rüştiye: Ortaokul derecesinde olan eğitim kurumu

Akademi: Yüksekokul derecesindeki okul

İdadi: Lise derecesindeki okul

Kurmay: Harp akademilerine girerek eğitimlerini başarıyla bitirmiş subay

Harp: Savaş, askerlik

Mahalle
Mektebi

Mustafa Kemal, annesinin isteği üzerine Mahalle Mektebi'ne gitmiş, burada yaşadığı sıkıntılar üzerine bu okulu bırakmıştır.

Mahalle Mektebi, dini eğitim veren, modern okullardaki eğitimin aksine dini eğitim veren bir okuldur.

Mustafa Kemal, Mahalle Mektebinden ayrıldıktan sonra başladığı okul olup babasının da göndermek istediği okuldur. Babası vefat edince buradan ayrılmak zorunda kalmıştır.

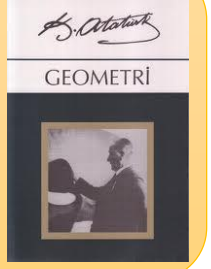
Zübeyde Hanım, eşi vefat edince oğlu Mustafa'yı bu okuldan alarak Selanik Mülkiye Rüştiyesi'ne vermiştir. Burada haksız yere cezalandırılan Mustafa, bu okuldan ayrılmıştır.

Şemsi Efendi
Mektebi

Selanik Askeri
Rüştiyesi

Mustafa Kemal, gizlice girdiği sınavları kazandıktan sonra bu Okulda 1893 – 1896 yılları arasında okumuştur. Matematik dersine olan ilgisi ve bu dersteki başarısı matematik öğretmenin dikkatini çekmiş ve öğretmeni bu yetenekli öğrenciye “Kemal” ismini vermiştir.

Mustafa Kemal'in matematik sevgisi sonraki yıllarda geometri kitabı yazmasında etkili olmuştur.

Mustafa Kemal, Selanik Askeri Ortaokulundan sonra Manastır'a gelerek askeri liseye başladı. (1896 – 1898) Burada arkadaşı Ömer Naci sayesinde edebiyat ve şiire merak sardı. Bu merak hitabet sanatında gelişmesini sağladı. Bu okuldayken Kolağası Mehmet Tevfik Bey sayesinde tarihe olan ilgisi giderek arttı.

Manastır Askeri
İdadi

İstanbul Harp
Okulu

Manastır'dan sonra İstanbul'a gelen Mustafa Kemal, burada hem askeri eğitimini tamamladı hem de siyasi alanda da kendini geliştirdi. (1898 – 1902)

Osmanlı Devleti'nin kötü durumunu burada iyice tahlil etme olanağı bulmuş olan Mustafa Kemal, farklı çözümler üreten, iyi gözlem yapabilen, yaptığı tahliller ile ileriye görebilen bir kişi oldu.

İstanbul Harp
Akademisi

Harp okulundan teğmen rütbesi ile mezun olan Mustafa Kemal, akademiye girmiş ve burada 1902 – 1905 yılları arasında eğitim gördükten sonra kurmay yüzbaşı rütbesi ile mezun olmuştur.

İstanbul Harp Okulu'nu okuduğu sırada Mustafa Kemal

FİKİR AKIMLARI

Osmanlı Devleti'ni yıkılmaktan kurtarmak ve elde kalan toprak parçalarını tutmak veya daha fazla toprak kazanabilmek amacıyla 19. Yüzyıl sonunda Osmanlı aydınları, birçok fikir akımı ortaya atmıştır.

OSMANLILIK

Osmanlı Devleti sınırları içerisinde yaşayan herkesi Osmanlı vatandaşı sayan ve tüm vatandaşları tek bir bayrak altında tutmayı amaçlayan fikir akımıdır.

ÜMMETÇİLİK (İSLAMCILIK)

Tüm Müslümanları tek bir bayrak altında toplamayı hedefleyen ve böylece Osmanlı Devleti'nin kurtulacağını öngören fikir akımıdır.

TÜRKÇÜLÜK (TURANCILIK)

Tüm Türkleri tek bir bayrak altında toplamayı hedefleyen ve böylece Osmanlı Devleti'nin kurtulacağını öngören fikir akımıdır.

BATICILIK (GARPÇILIK)

Batiya ayak uydurarak Osmanlı Devleti'nin kurtulacağını öngören fikir akımıdır.

Ortaya atılan tüm bu fikir akımları Osmanlı Devleti'ni dağılmaktan kurtaramamıştır.

CEPHERLERDE MUSTAFA KEMAL

Bu konuda sizlerden, Atatürk'ün askerlik hayatı ile ilgili olay ve olguları kavramanız, örnek olaylardan yola çıkarak Atatürk'ün çeşitli cephelerdeki başarılarıyla askeri yeteneklerini ilişkilendirmeniz istenmektedir.

Şam 5. Ordu: Harp Akademisinden mezun olduktan sonra atandığı ilk yerdir.

Manastır 3. Ordu: Şam'dan sonra buraya gelmiş ve burada görev yapmıştır.

Selanik: 31 Mart Vak'asında adını verdiği Hareket Ordusu'nun kurmay başkanlığına geldi ve İstanbul'a giderek gerici isyanı bastırdı.

Trablusgarp: Gönüllü olarak görev aldığı bu savaşta Derne, Tobruk ve Bingazi'de başarılar göstermiştir.

M.Kemal Trablusgarp'ta

Balkan Savaşları: Gelibolu'da görevlendirilmiş ve bu sayede Gelibolu'yu tanıma fırsatını elde etmiştir.

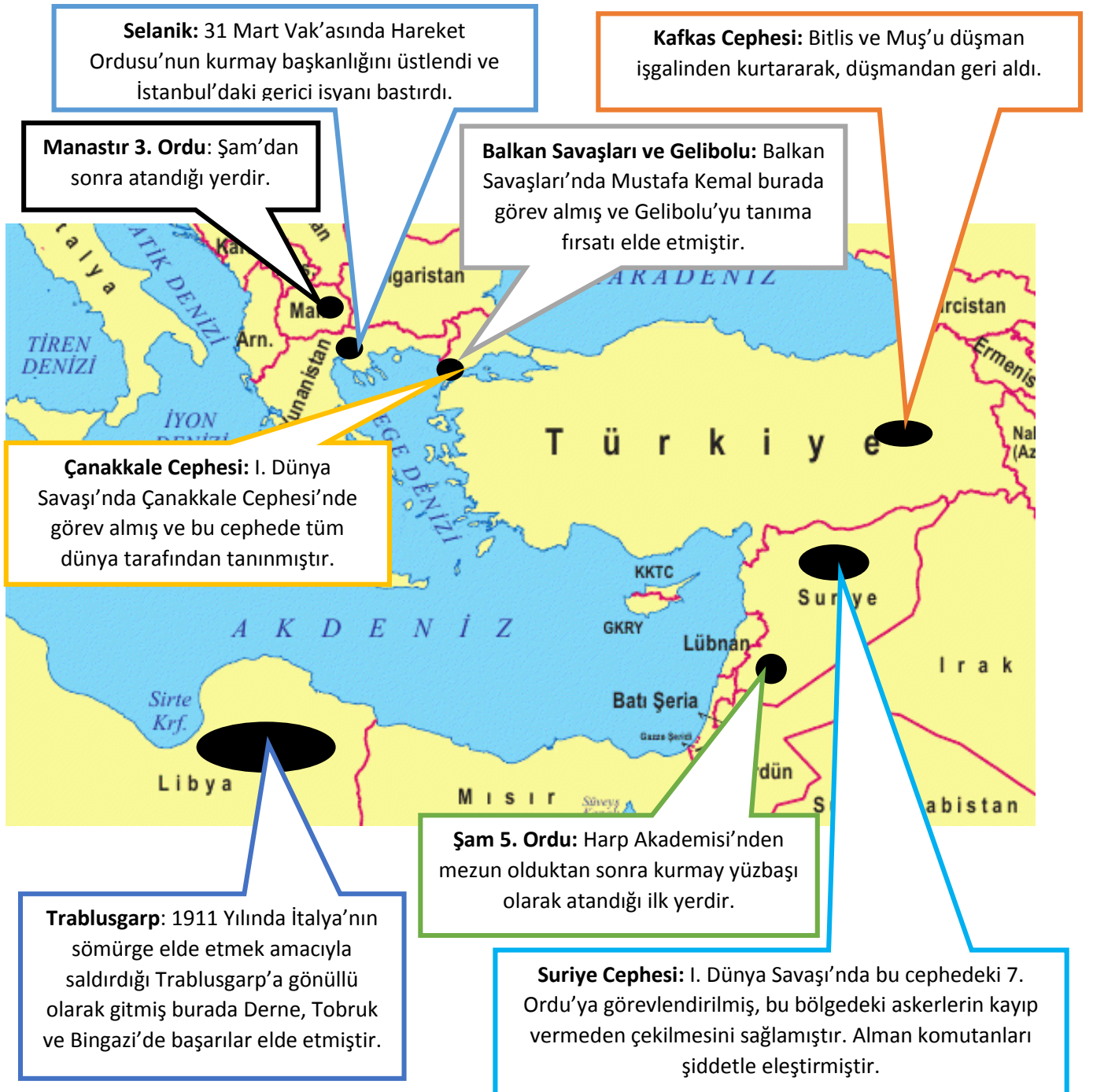

Çanakkale Cephesi: Tüm dünya tarafından tanınmış, Anafartalar, Conk Bayırı ve Arı Burnu'nda büyük başarılar göstermiştir.

Kafkas Cephesi: Bitlis ve Muş'u düşman işgalinden kurtararak, düşmandan geri almıştır.

Suriye Cephesi: 7. Ordu'da görevlendirilmiş, bölgedeki Alman komutanları şiddetle eleştirmiştir.

MUSTAFA KEMAL'İN GÖREV YERLERİ

MUSTAFA KEMAL'İN HAYATINDA İZ BIRAKAN ŞEHİRLER

Bu konuda sizlerden, Atatürk'ün fikir hayatının oluşumuna ve gelişimine etki eden Selanik, Manastır, Sofya ve İstanbul şehirlerindeki ortamın rolünü anlamanız beklenmektedir.

Önce Kavramlar

İttihat ve Terakki: (Birlik ile İlerleme Partisi) Osmanlı İmparatorluğu'nda İkinci Meşrutiyet'in ilânına önyak olan ve 1889 yılında kurulup 1908-1918 yılları arasında kısa kesintilerle devlet yönetimine hakim olup, ideoloji olarak Türkçülüğü benimsemiş olan cemiyettir.

Ateşe: Bir elçiliğe bağlı uzman, elçilik uzmanı

SELANİK

M.Kemal'in doğduğu ve ilk eğitimi gördüğü şehirdir. Mustafa Kemal'in 1907 yılında askeri görevle geldiği Selanik'te, gizli bir cemiyet olarak kurulan İttihat ve Terakki Cemiyeti de faaliyet halinde idi. Mustafa Kemal de bu cemiyete katıldı. Daha sonra asker – siyaset ayrımı olması gerektiğine inanarak bu cemiyetten ayrıldı.

MANASTIR

Mustafa Kemal Manastır'a askeri idadide öğrenim görmek üzere geldi. İdadi sıralarındaki Mustafa Kemal'in fikir hayatına bu bölgenin durumu ve okul çevresinin katkısı da yadsınamaz. Burada Namık Kemal'i ve eserlerinde Türkçülüğü ön plana çıkaran Mehmet Emin Yurdakul'u tanıdı. Bu dönemde Türk kültür ve tarihi ile okuduğu eserler sayesinde Mustafa Kemal'in fikir hayatı şekillendi. Özellikle tarih bilinci Kolağası Mehmet Tevfik Bey sayesinde, bu dönemde oluşmaya başladı.

İSTANBUL

Mustafa Kemal'in Osmanlı Devleti'nin başkentine ilk gelişi eğitim amaçlıdır. Daha sonraki yıllarda görevi gereği İstanbul'da ikamet etmiştir. Mustafa Kemal, okul yıllarında arkadaşlarına konferans niteliğinde konuşmalar yaparken sonraki yıllarda da İstanbul'da evinde arkadaşları ile toplantılar düzenlemiş, ülke sorunlarını tartışmıştır. Ayrıca o yıllarda arkadaşları ile dergi ve gazeteler hazırlamıştır.

SOFYA

Askeri Ataşe olarak görev yapmıştır. O günlerde Sofya'da sosyal hayat çok canlıydı. Üst düzey yetkilerin katıldığı danslı, yemekli toplantılarda Mustafa Kemal, Avrupa devletlerinin temsilcileri ile doğrudan görüşme ve fikirlerini paylaşma imkânı buldu. Bulgaristan'da kalan Türklerle yakın ilişki kurdu ve Türklerin yaşadıkları yerleri ziyaret etti.

M.Kemal, Sofya'da kıyafet balosunda

Günümüzde Selanik Yunanistan, Manastır Makedonya, Sofya ise Bulgaristan topraklarındadır.